

ร่อนน้ำโดยปริยายเมื่ออายุประมาณ 2-3 สัปดาห์หลังปลูก พร้อมใส่ปุ๋ยแต่งหน้าแล้วให้น้ำตามร่องตามปกติจนถึงเก็บเกี่ยว

8. การควบคุมวัชพืช การปลูกข้าวโพดในสภาพนาในกรณีที่ไม่ใช้วัสดุคลุมดินหรือวิธีการไถพรวนดิน สารเคมีมีความจำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปลูกโดยไม่ไถเตรียมดิน ซึ่งต้องกำจัดวัชพืชประเภทก่อนปลูก เช่น โกลโฟเสท พาราควอต นอกจากนี้การใช้สารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนงอก เช่น เมโทลาลออร์ อะลาลออร์หรืออะทราซีน มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากเมล็ดวัชพืชที่อยู่ในดินจะงอกขึ้นมาภายหลังได้เมื่อมีการให้น้ำชลประทานในช่วงปลูก แต่การใช้อะทราซีนต้องระวังผลตกค้างในดิน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพืชที่ปลูกตาม โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่วต่าง ๆ แต่ทางที่ดีควรหลีกเลี่ยงการใช้อะทราซีนสำหรับการปลูกในสภาพนา ในกรณีที่มีวัชพืชค่อนข้างมากควรฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืชประเภทก่อนปลูกหรือก่อนงอกก็ได้ จากนั้นก็จะตายหญ้าหรือทำร่นอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับการใส่ปุ๋ยแต่งหน้า สำหรับในแปลงที่มีวัชพืชไม่รุนแรงการตายหญ้าเพียงครั้งเดียวพร้อมกับการใส่ปุ๋ยแต่งหน้าก็เพียงพอแล้ว แต่อย่างไรก็ตามวัชพืชมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการให้น้ำชลประทานเช่นกัน โดยการให้น้ำบ่อยครั้งมีแนวโน้มทำให้ปริมาณวัชพืชเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

9. ศัตรูของข้าวโพด ศัตรูของข้าวโพดที่สำคัญสำหรับการปลูกข้าวโพดในฤดูแล้งคือ หนูซึ่งจะเข้ากัดกินต้นอ่อนถึงระยะติดฝัก โดยเฉพาะในระยะเป็นน้ำนมถึงฝักแก่ ในบางกรณีที่มีการระบาดของหนูอย่างรุนแรงผลผลิตอาจถูกทำลายเกือบทั้งแปลง สำหรับแนวทางแก้ไขมีอยู่หลายวิธีทั้งวิธีกล เช่น กับดักต่าง ๆ และการใช้สารเคมี เช่น เขี้ยวพิษ เป็นต้น สำหรับแมลงศัตรูที่สำคัญ คือ หนอนเจาะลำต้นข้าวโพด ซึ่งควรใช้คาร์โบฟูราท 3% ชนิดเมล็ดประมาณ 1

ช่อนชา/ต้น หยอดที่ยอด นอกจากนี้ยังมีหนอนกระทู้ข้าวโพดและหนอนเจาะฝักข้าวโพดควรใช้สารกำจัดแมลงตามคำแนะนำ

การเก็บเกี่ยว

ควรเก็บเกี่ยวข้าวโพดเมื่อแก่จัด หรือครบอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมแต่ละพันธุ์ โดยเก็บเฉพาะฝักแล้วนำมาตากแดด 2-3 แดด จึงนำมากะเทาะเมล็ดด้วยเครื่องกะเทาะเมล็ดซึ่งมีความเร็วรอบที่เหมาะสมเมล็ดจะไม่แตกเสียหายจากนั้นนำเมล็ดมาตากแดดให้แห้งสนิท ก่อนบรรจุในถุงหรือถังจาง ในระหว่างการเก็บรักษาต้องระวังอย่าให้ถูกฝนหรือมีความชื้นสูง เพราะจะทำให้เกิดเชื้อราซึ่งอาจเป็นพิษต่อคนหรือสัตว์ที่กินเข้าไปได้

ข้อจำกัดของการปลูกข้าวโพดไร่ในฤดูแล้งหลังเก็บเกี่ยวข้าว

1. หลีกเลี่ยงดินเหนียวถึงเหนียวจัด
2. หลีกเลี่ยงดินกรด (pH ต่ำกว่า 5.5)
3. หลีกเลี่ยงการขาดน้ำในระยะออกดอก
4. หลีกเลี่ยงการปลูกหลังเดือนธันวาคม
5. หลีกเลี่ยงน้ำท่วมขังในระยะแรก
6. ต้องการปุ๋ยไนโตรเจนอัตราสูง

ติดต่อรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

สถานีทดลองพืชไร่พิษณุโลก

ถ.พิษณุโลก-หล่มสัก อ.วังทอง จ.พิษณุโลก
โทร. 0-5531-1368, 0-5531-1888
โทรสาร 0-5531-1888

เอกสารคำแนะนำ

การปลูก

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในนา

สถานีทดลองพืชไร่พิษณุโลก
สถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในนา

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นับว่าเป็นพืชไร่ชนิดหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะใช้ปลูกในฤดูแล้งหลังเก็บเกี่ยวข้าว เนื่องจากเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนาประมาณ 2-3 เท่า นอกจากนี้ยังช่วยลดการแพร่ระบาดของแมลง คุณภาพเมล็ดดีปราศจากสารพิษแอฟลาทอกซิน ราคาดีและช่วยเพิ่มปริมาณการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศโดยเฉพาะใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์

1. การเลือกพื้นที่ ควรหลีกเลี่ยงพื้นที่ต่ำและระบายน้ำยาก ในกรณีพื้นที่นาที่ไม่สม่ำเสมอ จำเป็นต้องปรับพื้นที่ให้ราบเรียบก่อนการปลูกข้าว เพื่อสะดวกในการให้น้ำและระบายน้ำออกจากแปลงเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาน้ำท่วมขังในแปลง ส่วนในกรณีที่ดินนาเป็นกรดหรือกรดจัด (pH ต่ำกว่า 5.5) ควรปรับปรุงความเป็นกรดของดินก่อนทำนาหรือก่อนปลูกข้าวโพดโดยการใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล หรือหินปูนบด ควรหลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดในสภาพดินนาที่เป็นดินเหนียวถึงดินเหนียวจัดเนื่องจากระบายน้ำไม่ดี

2. การเลือกช่วงเวลาปลูก ช่วงเวลาการปลูกที่เหมาะสมของข้าวโพดในฤดูแล้ง คือ เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม หากสามารถปลูกได้เร็วจะทำให้ต้นข้าวโพดมีการเจริญเติบโตดีและระยะออกดอกไม่ตรงกับช่วงอุณหภูมิสูงและช่วยประหยัดการใช้น้ำได้อีกด้วย ควรหลีกเลี่ยงการปลูกข้าวโพดล่าช้าถึงเดือนมกราคม หรือคุณภาพพันธุ์จะทำให้ได้ผลผลิตต่ำ เนื่องจากอุณหภูมิสูงในช่วงออกดอกซึ่งจะเป็นอันตรายต่อการผสมเกสร ในขณะที่เดียวกันช่วงเก็บเกี่ยวอาจจะมีฝนตก ทำให้เมล็ดได้รับความเสียหายและคุณภาพไม่ดี

3. การเตรียมดิน การเตรียมดินนับว่ามีความสำคัญ ต่อการปลูกข้าวโพดในสภาพนาเนื่องจากสภาพแปลงนาก่อนการปลูกข้าวโพดเป็นดินที่อัดตัวกันแน่นและระบายน้ำยาก แต่ในทางตรงกันข้ามข้าวโพดจะชอบลักษณะดินที่โปร่งและระบายน้ำดี การปลูกข้าวโพดในสภาพนาควรไถพรวนดิน 1-2 ครั้ง เพื่อให้ดินร่วนซุย นอกจากนี้ยังสามารถปลูกได้โดยไม่ไถเตรียมดินโดยเฉพาะในดินร่วน ดินร่วนปนทรายและร่วนเหนียวเป็นวิธีการที่น่าจะดีกว่าการปลูกโดยไม่ไถพรวนตามปกติ เนื่องจากสามารถช่วยลดต้นทุนในการไถพรวนและยังช่วยให้ปลูกข้าวโพดได้เร็วขึ้นด้วย ซึ่งการปลูกตามได้ทันทีหลังเก็บเกี่ยวข้าวโดยอาศัยความชื้นในดินที่หลงเหลืออยู่สามารถประหยัดการใช้น้ำได้ดี ในขณะเดียวกันต้องระวังข้าวที่หลงเหลืออยู่ในแปลงยังสามารถใช้คลุมดินเพื่อช่วยสงวนรักษาความชื้นในดินและควบคุมวัชพืชได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การปลูกโดยไม่ไถพรวนจะต้องควบคุมวัชพืชก่อนปลูกให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเตรียมแปลงปลูกและการให้น้ำ การปลูกข้าวโพดในสภาพนาที่มีการระบายน้ำไม่ดี โดยเฉพาะดินนาที่เป็นดินเหนียวถึงเหนียวจัด หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรปลูกโดยการยกแปลงปลูกแถวคู่ (1.50 ซม.) หรือแถวเดี่ยว (75 ซม.) เนื่องจากการยกแปลงปลูกนอกจากจะใช้สำหรับเป็นร่องให้น้ำแล้วยังใช้เป็นร่องระบายน้ำออกจากแปลงได้ ส่วนการปลูกโดยไม่ไถเตรียมดิน ควรปลูกโดยอาศัยความชื้นในดินที่หลงเหลืออยู่หรือในกรณีที่ปลูกล่าช้าความชื้นในดินไม่เพียงพอจำเป็นต้องให้น้ำก่อนปลูก โดยให้น้ำท่วมแปลงแล้วทิ้งดินไว้ให้พอเหมาะจึงปลูกข้าวโพด วิธีหลังนี้ต้องระวังเกี่ยวกับวัชพืชโดยเฉพาะเมล็ดข้าวที่ร่วงหล่นอยู่ในแปลง แต่แก้ไขได้โดยเกี่ยวข้าวในระยะพัลพหลัง ซึ่งเมล็ดข้าวยังติดเหนียวกับระแนงไม่ร่วงง่ายเหมือนข้าวแก่จนสุก จากนั้นจะให้น้ำอีกครั้งหนึ่งหลังจากใส่ปุ๋ย

ยูเรียแต่งหน้าและปุ๋ยโคโคน ซึ่งการพูนโคนจะเป็นการยกร่องเดี่ยวโดยปริยาย จากนั้นการให้น้ำก็จะเป็นไปตามปกติหรือหากไม่พูนโคนก่อนการให้น้ำจะต้องทำร่องรอบแปลงเพื่อใช้ระบายน้ำออกจากแปลงหลังจากให้น้ำ

5. การเลือกใช้พันธุ์ สำหรับพันธุ์ข้าวโพดที่เหมาะสมสำหรับปลูกในสภาพนานั้นควรเลือกใช้พันธุ์ลูกผสมโดยเฉพาะลูกผสมเดี่ยว ซึ่งให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ผสมเบ็ดสำหรับข้าวโพดพันธุ์ลูกผสมในปัจจุบันมีอยู่หลายพันธุ์ ซึ่งผลิตโดยบริษัทเอกชนและทางราชการ เช่น ศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติและกรมวิชาการเกษตร

6. วิธีการปลูกและระยะปลูก ควรปลูกแบบเป็นแถวโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ดหรือใช้แรงงานคน สำหรับระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดในสภาพนานั้น ควรใช้ระยะระหว่างแถว 75 ซม. และ ระยะระหว่างหลุม 20 ซม. จำนวน 1 ต้น/หลุม หรือปลูกให้ได้ จำนวน 10,667 ต้น/ไร่

7. การให้น้ำ ข้าวโพดต้องการน้ำตลอดฤดูประมาณ 450-500 มม. ควรให้น้ำชลประทานประมาณ 3-5 ครั้งตลอดฤดูปลูก ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ชนิดของเนื้อดิน สภาพภูมิอากาศและระดับน้ำใต้ดิน เป็นต้น และจะต้องได้รับน้ำอย่างเพียงพอตลอดฤดูปลูก หากเกิดการขาดน้ำในช่วงระยะใดระยะหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่จะได้รับโดยเฉพาะการขาดน้ำในระยะออกดอก จะทำให้ผลผลิตลดลง 50 เปอร์เซ็นต์ แต่อย่างไรก็ตามสามารถลดจำนวนครั้งในการให้น้ำได้โดยวิธีไม่ไถเตรียมดินซึ่งอาศัยฟางข้าว เศษพืช หรือเศษวัชพืชเป็นวัสดุคลุมดิน ซึ่งสามารถลดจำนวนครั้งของการให้น้ำเหลือประมาณ 2-3 ครั้ง ขั้นตอนการให้น้ำสำหรับข้าวโพด คือ ปล่อยให้ให้น้ำท่วมแปลงก่อนปลูกในกรณีที่ดินแห้ง แล้วรอจนกระทั่งดินชื้นพอเหมาะจึงทำการปลูกข้าวโพด แล้วพูนโคนเป็น